

СТЕНОГРАМА

громадських слухань з обговорення проекту рішення Держатомрегулювання щодо продовження терміну експлуатації енергоблоку №2 Южно-Української АЕС

Дата проведення - 25.11.2015 м. Южноукраїнськ, Миколаївська обл.

Кількість зареєстрованих учасників – 583 особи

Головуючий:

Голова Державної інспекції ядерного регулювання України Божко С.Г.

Секретар:

член Колегії Державної інспекції ядерного регулювання України Шендерович В.Я.

Божко С.Г.

Доброго дня, шановне товариство! Шановні учасники громадських слухань, сьогодні у відповідності до положень Орхуської конвенції, яка регламентує питання доступу до інформації, участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля Державна інспекція ядерного регулювання України проводить громадські слухання стосовно можливості продовження терміну експлуатації енергоблоку №2 Южно-Української АЕС.

Хочу зазначити, що слухання проводяться в дуже не простий для України час. Ви знаєте, що в минулому році відбулась анексія АР Крим, Держатомрегулювання втратило регулюючий контроль над ядерними об'єктами на цій території, в т.ч. дослідницьким реактором, який розташовано в м. Севастополь. Я вже не кажу про джерела іонізуючого випромінювання, радіоактивні відходи в промисловості, медицині тощо. Така сама ситуація склалася в зоні проведення АТО – нажаль там теж найбільш насичені джерелами індустриальні райони, які на сьогоднішній день практично не контролюються з нашого боку.

Але не зважаючи на всі ці складнощі, ми як державний орган ядерного регулювання сьогодні проводимо громадські слухання щодо можливості продовження терміну експлуатації енергоблоку №2 Южно-Української АЕС.

Недашковский Ю.О.

Шановні учасники, Сергій Георгійович, колеги! Хочу подякувати за ту небайдужість, яку ви проявили та взяли участь у розгляді питання, зазначеному у порядку денному.

Сьогодні, у непростій політичній та економічній ситуації, в умовах фактичної війни на сході країни, в умовах зниження виробництва від інших джерел електроенергії, скорочення постачання органічного палива та зруйнована енергетична інфраструктура і теплові генеруючі потужності, увесь тягар на себе взяла атомна енергетика України і забезпечує надійне постачання електричної енергії споживачам. По-перше, атомники перехопили естафету теплових станцій, по-друге, цей рік видався надзвичайно маловодним, за даними гідрометеорологічних спостережень, така низька водність була зафіксована ще у

1921 році, відповідно була втрачена гідро генерація. Енергоатом взяв на себе максимальне навантаження і зумів забезпечити максимальну видачу, тому наразі частина електроенергії від атомних електростанцій у загальному виробництві електроенергії в Україні складає більш ніж 55 %.

Збереження цієї частки атомної енергетики в енергетичному балансі є необхідною передумовою для зміцнення нашої енергетичної незалежності в умовах обмеженості та високих світових цін на енергоресурси.

Рішення про продовження термінів служби українських реакторів – не лише наше. Це загальноприйнята у всьому світі практика. Світовий досвід свідчить, що продовження проектних строків експлуатації енергоблоків АЕС є:

з одного боку необхідним кроком з огляду його економічної доцільності,
з іншого – повністю обґрунтованим рішенням з точки зору забезпечення необхідного рівня безпеки.

Для підтвердження рівня безпеки передбачено виконання комплексу робіт з підвищення безпеки та переоцінки безпеки з урахуванням оцінки технічного стану та проведених модифікацій та отримання ліцензії національного регулюючого органу на експлуатацію енергоблоків АЕС у понад проектний строк.

Згідно даним МАГАТЕ наразі з 441 діючих реакторів АЕС у світі майже половина енергоблоків експлуатуються у понадпроектний строк (більше 30 років - 218, з них більше 40 років - 58 енергоблоків). При цьому, 112 енергоблоків готуються до продовження експлуатації. А у США, наприклад, нові реактори проектується із терміном експлуатації у 60-80 років, те ж стосується і подовження роботи вже існуючих.

Виходячи з міжнародних зобов'язань України та вимог оновленої Енергетичної стратегії України на період до 2030 року, головним завданням НАЕК «Енергоатом», як оператора всіх діючих АЕС, є забезпечення високого рівня безпеки енергоблоків у проектний та понад проектний строк їх експлуатації.

Задовільний рівень безпеки українських енергоблоків АЕС підтверджено місіями міжнародних організацій, таких як ВАО АЕС та МАГАТЕ. Загалом же, підтримка належного рівня безпеки діючих енергоблоків – це статутне завдання «Енергоатома», його філософія і умови ліцензійної діяльності, дозволеної Держатомрегулювання.

Роботи з підготовки енергоблоків АЕС, у тому числі № 2 Южно-Української АЕС, до експлуатації у понад проектний строк проводяться на виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України, Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» та Енергетичної стратегії України на період до 2030 року і у чіткій відповідності до чинного законодавства нашої держави.

Компанія сконцентрувала всі зусилля і ресурси, в тому числі і фінансові, для виконання необхідного обсягу робіт і заходів з підвищення безпеки та продовження терміну експлуатації зазначеного енергоблоку.

Як результат, на енергоблоці №2 реалізовано у погоджених з Держатомрегулювання обсягах заходи з підвищення безпеки та виконані всі необхідні інжинірингові роботи з оцінки технічного стану обладнання, роботи з переоцінки безпеки.

Всі заходи, що забезпечують суттєве підвищення безпеки виконані, в тому числі «постфукусимські» заходи, які рахуються з тими уроками, що були дані аварією 2011 року на електростанції Фукусіма-Даїчі у Японії. Враховуючи те, що досягнуті значення критеріїв безпеки значно поліпшені відносно встановлених

нормативними документами та краще ніж на момент прийняття рішення щодо продовження строку експлуатації на енергоблоці №1, деякі некритичні заходи за погодженням з Держатомрегулювання будуть завершені в наступний планово-попереджувальний ремонт.

Такий підхід дозволить оптимально спланувати витрати Компанії та своєчасно включити блок в енергосистему України для проходження осінньо-зимового максимуму 2015-2016.

Таким чином Компанія виконала всі умови для можливості прийняття рішення щодо безпечної експлуатації енергоблоку № 2 у понад проектний строк відповідно до чинного законодавства і змогла підготувати звернення до регулюючого органу про продовження терміну експлуатації блоку №2. Енергоблок готовий до продовження експлуатації та виробництва електроенергії у поточний осінньо-зимовий період.

Божко С.Г.

У відповідності до вимог Орхуської конвенції необхідно обрати секретаря громадських слухань і хотіли б запропонувати кандидатуру Шендеровича Віктора Яковича, як людину, яка дуже добре знає що таке безпека використання ядерних технологій в Україні. Якщо Ви не маєте заперечень, хочу попросити Шендеровича В.Я. зайняти місце в президії та виступати в якості модератора слухань.

Шендерович В.Я.

В соответствии с регламентом общественных слушаний, предполагается выступление Генерального директора Южно-Украинской станции продолжительностью до 40 мин. Затем предполагается выступление общественных организаций, которые официально подали заявку на выступление, в соответствии с сообщением на официальном сайте Госатомрегулирования:

- «Украинское ядерное общество» Владимир Коровкин;
- «Национальный экологический центр Украины» Татьяна Вербицкая;
- «Украинский ядерный форум» Ольга Кошарная;
- «Зелений світ» м. Вознесенськ Сергей Колесников;
- «Молодіжна енергетична спільнота» Михаил Яценко.

Регламент выступления – до 7 минут. После этого предлагаются вопросы и соответствующие ответы экспертов с регламентом до 5 минут.

Ведется протокол общественных слушаний и аудиозапись. Результаты общественных слушаний будут оформлены протоколом, который подписывается руководителем слушаний и секретарем. Все предложения, замечания и т.д. подлежат обязательному рассмотрению Госатомрегулированием, и Инспекция будет давать соответствующую оценку их учета, либо обоснованно их частичного учета. Результаты общественных слушаний должны быть официально обнародованы не позже чем через две недели.

Для возможности эффективного и конструктивного проведения общественных слушаний прошу всех:

- строго придерживаться регламента, чтобы обеспечить возможность участия всех заинтересованных;

- вопросы и комментарии должны носить конкретный характер и относиться к предмету общественных слушаний;

- вопросы могут быть заданы в зале устно с помощью установленных или переносных микрофонов;
- выступающих задавать за раз только один вопрос для учета мнения остальных участников общественных слушаний;
- ответы на устные вопросы отвечают эксперты Госатомрегулирования, ГНТЦ ЯРБ, НАЭК «Энергоатом» и Южно-Украинской АЭС;
- вопросы могут быть переданы из зала также в письменном виде, используя бланки, которые раздавались при регистрации;
- соблюдать взаимное уважение, как при изложении своих позиций, так и выслушивая другого участника, возможно с противоположной точкой зрения.

Лісніченко В.А.

В соответствии с действующим законодательством эксплуатирующая организация 14.03.2015 подала в Госатомрегулирование Заявление на переоформление лицензии серии ЕО №000064 на право осуществления деятельности на этапе жизненного цикла «эксплуатация ядерной установки ОП «Южно-Украинская АЭС».

В Отчете по периодической переоценке безопасности (ОППБ) энергоблока №2 ЮУАЭС, который в соответствии с законодательством является обязательным приложением к Заявлению, эксплуатирующая организация обосновывает возможность безопасной эксплуатации энергоблока в период до 31 декабря 2025 года.

Отчет прошел государственную экспертизу ядерной и радиационной безопасности.

Регулирующие требования к составу и разработке ОППБ установлены в НПЗ06.2.099-2004 «Общие требования к продлению эксплуатации энергоблоков АЭС в сверхпроектный срок по результатам выполнения периодической переоценки безопасности».

В соответствии с НПЗ06.2.099-2004 в отчете необходимо представить анализ безопасности энергоблока АЭС с учетом фундаментальных принципов безопасности и факторов безопасности, которые, в соответствии с рекомендациями МАГАТЭ, подразделяются на 14 факторов безопасности, которые необходимо оценить и комплексный анализ безопасности.

Факторы безопасности:

- проект энергоблока АЭС;
- текущее техническое состояние систем и элементов;
- квалификация оборудования;
- старение;
- детерминистский анализ безопасности;
- вероятностный анализ безопасности;
- анализ внутренних и внешних событий;
- эксплуатационная безопасность;
- использование опыта других АЭС и результатов научных исследований;
- организация и управление;
- эксплуатационная документация;
- человеческий фактор;
- аварийная готовность и планирование;

- влияние на окружающую среду.

Выводы по разделу «Комплексный анализ безопасности» о возможности дальнейшей эксплуатации энергоблока

Уровень безопасности энергоблока №2 не ниже установленного в действующих нормах и правилах по ядерной и радиационной безопасности.

Согласно выполненным расчетам, выполняются целевые критерии безопасности для действующих энергоблоков. Частота тяжелого повреждения активной зоны менее 10^{-4} 1/год. Частота предельного аварийного выброса радиоактивных веществ в окружающую природную среду менее 10^{-5} 1/год. Планируемые ЮУАЭС технические и организационные мероприятия на последующие годы позволят обеспечить дальнейшее улучшение показателей безопасности.

Учитывая результаты прогнозирования технического состояния критических элементов энергоблока, полученные при проведении периодической переоценки безопасности энергоблока, установить новый срок эксплуатации энергоблока №2 ОП ЮУАЭС - до 31.12.2025г., с условием выполнения комплекса мероприятий по повышению безопасности в согласованных с ГИЯРУ объемах и в сроки, установленные графиком реализации КсПБ и своевременного выполнения мероприятий Программы управления старением.

БЛОК-СХЕМА ПРОДЛЕНИЯ СРОКА ЭКСПЛУАТАЦИИ ЭНЕРГОБЛОКА

- РЕШЕНИЕ ГИЯРУ
- Заявление о внесении изменений в лицензию
- ОАБ (ОППБ)
- Модернизация/ КсПБ
- Устранение отклонений от НД
- Оценка технического состояния оборудования, зданий, сооружений
- Квалификация оборудования
- Оценка технического состояния

Для обеспечения безопасной эксплуатации энергоблока №2 ЮУАЭС в сверхпроектный период выполнены работы по оценке технического состояния оборудования, трубопроводов, зданий и сооружений. Все решения о продлении срока эксплуатации согласованы.

Вновь назначенный срок эксплуатации по основному оборудованию составляет:

- Элементы реактора (корпус, верхний блок, внутрикорпусные устройства, опорные элементы) –2025-2035;
- Оборудование 1 контура (ГЦТ, ГЗЗ, ГЦН, ПГ, трубопровод связи КД) – 12.05.2035;
- Здание реакторного отделения – 31.12.2043;
- ТПН, барботажный бак -31.12.2025;
- САОЗ, КД – 09.01.2035;
- Теплообменники ТОАР и ТОР БВ - 31.12.2025;
- Кабели – 2019-2033;
- Силовые трансформаторы – 2025-2029;
- Турбогенератор - 31.12.2025;
- Шахта реактора – 31.12.2065;
- Трубопроводные системы РО, ТО - 31.12.2025;
- Кран полярный 400/80 - 31.12.2031.

Мероприятия по повышению безопасности

Комплексная (сводная) программа повышения уровня безопасности энергоблоков атомных электростанций

Введена в действие Постановлением КМУ №1270 от 07.12.2011;

После событий на АЭС Фукусима Программа была пересмотрена, дополнительно включены мероприятия.

Цель:

Доведение уровня безопасности энергоблоков до максимально возможного уровня

Срок: 2011-2020

Всего, в соответствии с Планом-графиком КсПБ на энергоблоке №2 запланировано выполнение **68** мероприятий до конца 2020 года.

До конца ППР-2015 энергоблока №2 запланировано выполнить в полном объеме **46** мероприятий. В настоящее время:

- **22** мероприятия выполнено;
- По **24** мероприятиям работы находятся в стадии завершения;
- **13** мероприятий будут выполнено частично в согласованном с ГИЯРУ объеме.

9 мероприятий, по согласованному ГИЯРУ графику, будут выполнены в период с 2016 по 2018 год.

Согласно выполненным расчетам, выполняются целевые критерии безопасности для действующих энергоблоков. Частота тяжелого повреждения активной зоны менее 10^{-4} 1/год. Частота предельного аварийного выброса радиоактивных веществ в окружающую природную среду менее 10^{-5} 1/год. Планируемые ЮУАЭС технические и организационные мероприятия на последующие годы позволят обеспечить дальнейшее улучшение показателей безопасности.

На блок–схемах приведенных на данном и следующем слайде графически представлены все выполненные и запланированные мероприятия по модернизации и сроки их выполнения. В «зеленых» прямоугольниках указаны выполненные мероприятия, и мероприятия выполнение которых завершается в ППР-2015.

В ППР-2002 выполнена замена системы управления машины перегрузочной. В ППР-2015 выполнена установка оборудования контроля герметичности оболочек ТВЭЛ ТВС (СКГО МП-1000) в рабочей штанге машины перегрузочной. Работы по замене оборудования проводились поэтапно:

- в 2007 году - 2УСБ-2;
- в 2008 году - 2УСБ-3;
- в 2010 году - 2УСБ-1.
- в 2006 году – ПТК АЗ-ПЗ 1 комплект;
- в 2007 году – ПТК АЗ-ПЗ 2 комплект.
- на системах безопасности:
 - секции 2BV01, 2VX01 – в ППР-2015;
 - секции 2BW01 – в ППР-2016.
- на общеблочных:
 - секции 2BA01, 2BC01, 2BD01 – в ППР-2015;
 - секции 2BV01 – в ППР-2016.

В ППР-2015 выполнена модернизация трубопроводов острого пара и питательной воды. Установлены гидроамортизаторы на трубопроводах

питательной воды. В ППР-2015 внедрена системы аварийного сброса парогазовой среды из ГО (через существующую систему В-2). В ППР-2015 выполнены работы по обеспечению работоспособности потребителей системы техводы группы «А». В ППР-2015 заменена строительная часть вентиляторных градирен I СБ, III СБ.

Радиационный контроль окружающей среды

В настоящее время в Украине введены и действуют нормы радиационной безопасности Украины НРБУ-97.

Согласно основным положениям НРБУ-97 установлены радиационные пределы радиационного воздействия на население.

На слайде Вы видите, что НРБУ-97 установлены:

1. Предел эффективной дозы облучения населения за счет промышленных источников (в данную дозу не входит естественная радиоактивность, медицинское облучение, аварийного облучение и доза облучения от техногенно-усиленных источников природного происхождения) - $1 \text{ мЗв} = 0,1 \text{ Бэр}$;
2. Предел эффективной дозы облучения населения за счет выброса с АЭС – 4 % от всей дозы облучения;
3. Предел эффективной дозы облучения населения за счет сбросов с АЭС – 1 % от всей дозы облучения.

Радиационный мониторинг окружающей среды проводится в двух направлениях – постоянный и периодический контроль.

Периодический контроль осуществляется в 44 стационарных пунктах методом отбора проб.

Постоянный контроль осуществляется при помощи сети стационарных постов наблюдения системы АСКРО, расположенных в 30-ти км зоне ЮУ АЭС. Информация с постов АСКРО в режиме реального времени предоставляется на официальном сайте АЭС.

Также ОП ЮУАЭС укомплектовано 2 передвижными лабораториями радиологического контроля, которые могут проводить радиационную разведку местности с передачей измеренных радиационных параметров через спутник на серверы АСКРО.

Основной задачей радиационного контроля окружающей среды является оценка накопления и миграции радионуклидов, изменения интегральной дозы на местности, прогноз дозовых нагрузок на население за весь период её эксплуатации.

Радиационный мониторинг окружающей среды района расположения проводится в двух направлениях – постоянный и периодический контроль.

Периодический контроль осуществляется в 44 стационарных пунктах методом отбора проб с последующей их доставкой, подготовкой и измерениями в лабораторных условиях.

Постоянный контроль осуществляется при помощи сети стационарных постов наблюдения системы АСКРО, расположенных в 30-ти км зоне ЮУ АЭС.

Информация с постов АСКРО в режиме реального времени предоставляется на официальном сайте АЭС.

Также ОП ЮУАЭС укомплектовано 2 передвижными лабораториями радиологического контроля. Которые могут проводить радиационную разведку местности с передачей измеренных радиационных параметров (мощность дозы гамма излучения, активность радиоактивных аэрозолей и радиойодов) через спутник на серверы АСКРО.

Согласно отчету о снятии нулевого фона, выполненного Институтом ядерных исследований АН УССР, Институтом Биофизики МЗ СССР и Николаевской областной санэпидстанцией в период 1976-1980 г.г, средние показатели интегральной дозы в зоне наблюдения колеблются от 0,75 до 1,95 мГр в год. При этом наибольшие уровни мощности дозы гамма-излучения характерны для мест, где скальные породы, представленные в основном розово-серыми гранитами и выходят на поверхность. Эти места расположены вдоль берега р. Южный Буг и не заселены.

В общем, мощность дозы гамма-излучения в санитарно-защитной и наблюдаемой зонах АЭС соответствует средним уровням, характерным для Николаевской области.

Из диаграммы Значения мощности эквивалентной дозы видно, что значения среднегодовой мощности дозы в г. Южноукраинск и в с. Рябоконево (контрольный пост за пределами зоны наблюдения - 33,5км) не превышают значений мощности дозы, измеренных до пуска первого блока ЮУАЭС. Исключением является 1986 год, связанный с событиями на Чернобыльской АЭС.

Далее на диаграммах приведены динамики изменения среднегодовой концентрации радионуклидов ^{90}Sr и ^{137}Cs в приземном слое атмосферного воздуха за 30-летний период наблюдений на Промплощадке ЮУАЭС.

При анализе значения концентраций ^{90}Sr и ^{137}Cs в пробах атмосферного воздуха, измеренных до пуска ЮУАЭС видно, что концентрации радионуклидов в атмосферном воздухе находились на весьма низких уровнях и зачастую были близкими к пределам чувствительности использованных в процессе исследований методов определений. Пики обусловлены авариями на ЧАЭС и Фукусиме.

В последние годы содержание ^{90}Sr и ^{137}Cs в воздухе снизилось до уровня, предшествующего аварии ЧАЭС и Фукусиме.

Из приведенной диаграммы видно, что содержание долгоживущих радионуклидов ^{90}Sr и ^{137}Cs в р. Южный Буг равномерно по всему рассматриваемому участку реки от с. Алексеевка до с. Бугское и находится в пределах фоновых значений.

Обеспечение аварийной готовности

После внедрения на энергоблоке № 1 программно технического комплекса «Вулкан-М-ЧЯ-ЮУ1» (ЧЯ – «черный ящик», система обеспечения сохранения информации в аварийных условиях и для проведения оценки блока после аварии) в рамках реализации постфукусимских мероприятий, выполняется внедрение такой же системы для энергоблока №2.

ЧЯ обеспечивает реализацию следующих основных функций:

- сбор информации от систем энергоблока, обеспечивающих контроль, защиту и управление технологическим процессом,
- архивирование информации, поступившей от систем энергоблока, в основном и аварийном архивах;
- видеонаблюдение за действиями операторов на БЩУ и РЩУ и аудиорегистрация систем оперативной связи на БЩУ и РЩУ;
- архивирование информации, поступившей от устройств видеонаблюдения и аудиорегистрации, в основном и аварийном архивах;
- предоставление информации аварийных архивов для проведения анализа и оценки состояния энергоблока после аварий.

Обращение с радиоактивными отходами

На данной схеме представлен процесс обращения с твердыми радиоактивными отходами. Процесс достаточно сложный, но главной его особенностью является то, что весь процесс возникновения, сортировки, транспортировки, переработки и хранения происходит в настоящее время на площадке ЮУАЭС.

Общественные слушания по вопросам обоснования безопасности продления срока эксплуатации энергоблока №2 ЮУАЭС

По решению местных органов исполнительной власти и органов местного самоуправления в городах и поселках городского типа зоны наблюдения ЮУАЭС (пгт. Арбузинка, пгт. Братское, г. Южноукраинск, г. Вознесенск, г. Первомайск, пгт. Доманевка) в период с 27 марта по 05 июня 2015 года было проведено 6 общественных слушаний по вопросам обоснования безопасности продления срока эксплуатации энергоблока №2 ЮУАЭС.

Участники слушаний в целом поддержали деятельность ГП «НАЭК «Энергоатом» по продлению срока эксплуатации энергоблока №2 ЮУАЭС при условии соблюдения надлежащего уровня безопасности и сохранения социально-экономической компенсации риска от деятельности ОП ЮУАЭС для населения зоны наблюдения. По результатам слушаний составлены протоколы, приняты резолюции, составлен отчет и направлено обращение Премьер-министру Украины. Все материалы опубликованы на официальном сайте ОП ЮУАЭС.

Оценка влияния на окружающую среду

С целью установления экологической приемлемости запланированной деятельности по продлению эксплуатации энергоблоков ОП ЮУАЭС, по инициативе ГП «НАЭК «Энергоатом», выполнена Оценка влияния на окружающую среду ОП ЮУАЭС (ОВОС).

ОВОС подтвердил об отсутствии значительного влияния на окружающую среду при эксплуатации ЮУАЭС и тенденции к увеличению влияния при продлении срока эксплуатации энергоблоков. Также ОВОС определил отсутствие трансграничного воздействия от данной деятельности.

В соответствии со ст. 21, 34 Закона Украины «Про екологічну експертизу» и Постановлением КМУ от 31.10.1995 №870 «Про порядок передачі документації на державну екологічну експертизу» (с изменениями и дополнениями) и с учетом положений Конвенции Эспо, материалы ОВОС направлены 29.10.2015 на государственную экологическую экспертизу.

С материалами ОВОС можно ознакомиться на официальном сайте ОП ЮУАЭС.

- Рациональное использование природных ресурсов. Спецводопользование;
- Выбросы загрязняющих веществ в атмосферный воздух от стационарных источников;
- Обращение с нерадиоактивными отходами;
- Мониторинг качества сбросов, выбросов;
- Мониторинг законодательных и иных требований в области охраны окружающей среды;
- Разработка и выполнение природоохранных мероприятий

Влияние работы АЭС на население

Представленные на слайде данные о динамике и уровне заболеваемости злокачественными новообразованиями наглядно демонстрируют, что уровень

заболеваемости у работников ОП ЮУАЭС ниже, чем заболеваемость жителей Николаевской области и Украины.

Для примера можно привести результаты сравнительного анализа заболеваемости злокачественными новообразованиями, который показывает отсутствие зависимости и связи уровня заболеваемости злокачественными новообразованиями по районам Николаевской области с соседством с ЮУАЭС (в гистограмме прилегающие к ЮУ АЭС выделены красным цветом). Самый низкий уровень заболеваемости зарегистрирован в Казанковском и Доманевском р-не.

Один из самых низких показателей - в г. Южноукраинск.

Самый высокий уровень заболеваемости наблюдается в г. Николаеве (463,4), Октябрьском районе (417,2), Очаковском районе (402,2), расположенных наиболее отдаленно от АЭС.

В других районах, территории которых входят в 30 км зону АЭС, уровни заболеваемости злокачественными новообразованиями находятся выше среднего в Первомайском районе (374,2), в Вознесенском районе (359,7), в Арбузинском районе (352,0), ниже среднего – в Братском районе (325,0).

Эти данные свидетельствуют об отсутствии связи уровня заболеваемости населения с соседством с ОП ЮУАЭС.

Данные об отсутствии влияния других АЭС Украины на заболеваемость населения злокачественными новообразованиями подтверждаются сравнительным анализом заболеваемости злокачественными новообразованиями по областям Украины за 2006 – 2012 гг. (на 100 тыс. населения).

Самая высокая заболеваемость отмечается в Кировоградской (434,6), Запорожской (422,4) и Николаевской (402,9) областях.

При этом в других областях, где расположены АЭС, регистрируются совершенно разные уровни заболеваемости:

в Хмельницкой области (372,7) – средний уровень,

а один из самых низких показателей заболеваемости злокачественными новообразованиями наблюдается в Ровенской области (272,0).

По представленным Вашему вниманию данным, при нормальных условиях эксплуатации ЮУ АЭС, её радиационное и нерадиационное влияние на внешнюю среду является незначительным и, соответственно, не является определяющим фактором влияния внешней среды на здоровье населения.

Эксплуатация Южно-Украинской АЭС не оказывает и, при нормальных условиях эксплуатации в будущем, не будет оказывать негативного воздействия на здоровье населения.

Социальные аспекты

Тариф на электроэнергию для населения, которое постоянно проживает в 30-и километровой зоне АЭС, устанавливается в размере 70 процентов действующего тарифа для соответствующих групп населения.

Эксплуатирующие организации (операторы) ядерных установок платят сбор на социально-экономическую компенсацию риска населения, которое проживает на территории зоны наблюдения в размере 1% объема реализации электроэнергии которая вырабатывается на атомных электростанциях Украины, за соответствующий период.

В 2015 году ГП «НАЭК «Энергоатом» перечислил в специализированный государственный фонд 227,4 млн. грн.

Результаты экспертизы ОППБ и комплексного инспекционного обследования

Выводы государственной экспертизы ОППБ

Материалы отчета по периодической переоценке безопасности энергоблока №2 Южно-Украинской АЭС по составляющим отчета и объему представленной информации соответствуют требованиям нормативных документов («Загальні положення безпеки атомних станцій» НП 306.2.141-2008, «Загальні вимоги до продовження експлуатації енергоблоків АЕС у понадпроектний строк за результатами здійснення періодичної переоцінки безпеки» НП 306.2.099-2004, «Вимоги до оцінки безпеки атомних станцій» НП 306.2.162.2010, «Вимоги до структури і змісту звіту з періодичної переоцінки безпеки енергоблоків діючих АЕС» СОУ-Н ЯЕК 1.004:2007), учитывают рекомендации МАГАТЭ (SSG-25 «Periodic Safety Review of Nuclear Power Plants. Specific Safety Guide») и референтные уровни Ассоциации западноевропейских ядерных регулирующих органов («WENRA Safety Reference Levels for Existing Reactors»).

Материалами отчета подтверждена готовность эксплуатирующей организации обеспечить во время дальнейшей эксплуатации энергоблока №2 ЮУАЭС защиту персонала, населения и окружающей природной среды в соответствии с требованиями норм, правил и стандартов по ядерной и радиационной безопасности.

Комиссия Госатомрегулирования в период с 19.10.2015 по 23.10.2015 провела комплексное инспекционное обследование готовности ГП НАЭК «Энергоатом» (ОП «Южно-Украинская АЭС») совершать деятельность на этапе жизненного цикла «эксплуатация ядерной установки» по эксплуатации энергоблока №2 ЮУАЭС во время долгосрочной эксплуатации.

В комиссии принимали участие представители:

- Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям ;
- Государственной экологической инспекции Украины;
- Национальной гвардии Украины;
- Института радиационной защиты Академии технологических наук Украины
- Областной государственной администрации Николаевской области.

По результатам обследования выдан акт №04-15-13/4, в котором констатировано следующее:

▪ Предоставленные ГП НАЭК «Энергоатом» (ОП «Южно-Украинская АЭС») документы для внесения изменений (переоформления) лицензии серии ЕО №000064 от 19 июля 2002 года (с 11 изменениями) на право осуществления деятельности на этапе жизненного цикла «эксплуатация ядерной установки «Южно-Украинская АЭС» во время долгосрочной эксплуатации являются полными, достоверными и отображают фактическое состояние дел.

▪ На момент проверки ГП НАЭК «Энергоатом» (ОП «Южно-Украинская АЭС») имеет все условия для возможности проведения заявленной деятельности по эксплуатации энергоблока №2 Южно-Украинской АЭС во время долгосрочной эксплуатации.

Шендерович В.Я. нужно извиниться перед присутствующими за огромное количество терминов в презентации. Те, кто захочет, смогут позже ознакомиться, поскольку не было достаточно времени для расшифровки терминологии. Теперь, в соответствии с регламентом, заслушаем докладчиков.

Володимир Коровкін, «Українське ядерне товариство»

Я бесконечно благодарен за возможность высказать свое мнение. Я свою жизнь посвятил служению ядерной отрасли, с 1952 года. Главное в нашей работе – профессионализм, ответственность, желание учиться, заботиться о людях путем создания нормальной социальной сферы. В Южноукраинске, надеюсь, будут продолжены работы по достройке таких объектов.

Мы видели, что блок №2 вполне достойно проработал свой 30-летний срок, который сугубо консервативен, ибо на время проектирования реакторной установки не было достаточно опытной информации о влиянии нейтронного потока на процесс старения корпусной стали и стальных соединений, а также его охрупчивания. После этого имеется достаточный запас, чтобы быть уверенным в его прочности и надежности. Также был выполнен колоссальный объем внедрения мероприятий, повышающих безопасность. Он полностью соответствует аналогичным объемам мероприятий на аналогичных установках при продлении их срока эксплуатации. Был проведен детальный анализ оборудования, зданий, сооружений – с положительной оценкой. Также была получена позитивная оценка работы оборудования в жестких условиях. Также на станции реализуется Комплексная программа повышения безопасности, учтены уроки Фукусимы – в частности, необходимость повышения водообеспечения и энергоснабжения, особенно в условиях обрыва внешнего энергоснабжения. Успешно прошли и международные независимые проверки. Станция располагает высококвалифицированным персоналом, который постоянно поддерживает свою форму на тренажерах.

Как профессионал, житель такого же города спутника – Кузнецовска, я поддерживаю предложение о продлении срока работы блока №2 ЮУАЭС с последующим его повышением мощности на 40-100 МВт.

Тетяна Вербицька, «Національний екологічний центр України»

Я не є спеціалістом в атомній енергетиці, але є представником громадської організації, яка була створена у 1991 році, і з того часу основною нашою роботою є слідкування за безпекою атомних електростанцій. Ми встигли поспілкуватися із мешканцями Южноукраїнська. Дві третини людей не знають про сьогоднішній захід. Я не знаю, чия це вина. Опитані нами люди підтримують продовження роботи другого енергоблоку, і це очевидно, адже це їх робочі місця, добробут сімей, освіта дітей та медичне забезпечення. Але вони переймаються тим, чи виконані належним чином всі заходи безпеки, роботи для продовження терміну експлуатації, наскільки енергоблок відповідає нормам та критеріям безпеки. Оскільки, живучи поруч із АЕС, ці люди в першу чергу знаходяться у групі ризику. Вони казали, що поки поруч знаходиться АЕС, існує певний ризик для їх здоров'я та здоров'я їх дітей. Я як представник ГО, хотіла би сказати про недуже приємні речі, оскільки ми маємо позов проти нашої діяльності від НАЕК «Енергоатом».

Ми проаналізували документи, що були оприлюднені на сайті держрегулятора і я дещо здивована, адже у доповіді директора станції були дещо інші цифри, ніж вказані у тій документації - в актах інспекційної перевірки, яка проходила у жовтні за участі представників Держатомрегулювання та ДНТЦ ЯРБ, зокрема, по кількості виконаних і не виконаних заходів. З 50 заходів, які Енергоатом мав виконати до прийняття рішення про продовження, фізично виконано (тобто в залізі, погоджено

з ДІЯРУ та МНС) не було виконано повною мірою жодного заходу. До кінця 2015 року планується виконати 29 заходів. Ще 21 перенесено на інший період – 2016-18 років. Мені складно уявити, яким чином ДІЯРУ на колегії 7 грудня розглядатиме питання про продовження терміну дії ліцензії для другого енергоблоку, не маючи на руках документів, які би дійсно підтвердили безпеку роботи цього енергоблоку. Той акт, про який я кажу, був датований 23 жовтня, відповідно, я припускаю, що станцією за цей час було проведено певні роботи. Але питання моє таке – яким чином ДІЯРУ може гарантувати виконання цих заходів повною мірою, якщо ліцензія буде продовжена ще до завершення їх виконання? І чи вони будуть реалізовані у ті погоджені терміни, що були опубліковані на сайті держрегулятора? Серед таких заходів є і заходи першої категорії важливості, зокрема, підвищення надійності аварійного енергопостачання блоку: забезпечення сейсмостійкості системи будівельних конструкцій та виконання аналізу важких аварій, розробка керівництва по їх управлінню (РУТА). Ще 10 заходів перенесено на період після продовження терміну експлуатації. Разом з тим, щодо чорного ящика, я зрозуміла, що цей захід зроблений, але в документах вказано, що він ще не виконаний, зокрема, ведеться монтаж кабельної траси на куполі блоку №2. Також сам текст акту інспекційної перевірки не дуже відповідає зробленим у ньому висновкам, бо читачу відразу стає зрозуміло, що на енергоблоці виконані всі роботи та Енергоатом може забезпечити безпечне функціонування енергоблоку, захист населення та навколишнього середовища. Але читаючи текст, можна зрозуміти, що не все було виконано повною мірою.

Також ми проаналізували документ Енергоатому, який вперше за історію продовження експлуатації енергоблоків зробив оцінку впливу на навколишнє середовище у відповідності до Конвенції Еспо та Орхуської конвенції. Це гарна справа, але він не повною мірою відповідав вимогам конвенції, бо у відповідності цих вимог необхідно робити повну оцінку впливу на навколишнє середовище та оприлюднювати її для громадськості, була оприлюднена ж лише глава, яка містила розділ про трансграничні впливи. Нам не зрозуміло, яким чином результати обговорення цього ОВД будуть взяті до уваги. Наскільки нам відомо, не було розіслано повідомлення сусіднім країнам, які знаходяться під потенційним впливом і яким чином Енергоатом планує проводити такі консультації і чи буде Мінприроди надавати оцінку на те ОВД, яке було зроблено? У розділі нетехнічного резюме про трансграничну оцінку, не було також впроваджено проведення можливої оцінки важких запроектованих аварій, які можуть статися у результаті впливу зовнішніх чинників, як падіння літака, землетрус тощо. Чому не було проведено у нетехнічному резюме поширення радіонуклідів. Не згадується також питання підняття рівня Олександрівського водосховища щоби уможливити одночасну роботи трьох енергоблоків у теплий період, бо зараз можна завантажити лише 1,5 блоки загальною потужністю 1700 МВт. Про це є відповідна інформація Енергоатома.

З того, що я сказала, випливає, що матеріали, надані для громадського обговорення, надані не в повній мірі і не відповідають конвенціям Орхуській та Еспо.

Ольга Кошарна, «Український ядерний форум»

Я хочу поапелювати передувачому оратору. Прошел месяц после инспекционного обследования станции, и если бы наши коллеги экологи посетили

сегодня станцию с экскурсией, они бы увидели, что работы идут и сейчас. Они проводятся каждый день. На меня произвело впечатление оборудование блочного щита станции. Я была на всех станциях, на предприятиях, которые производят это оборудование. Я представляю УЯФ, которая объединяет 16 предприятий ядерной отрасли. За то время, как Украина обрела независимость, произошла революция в регулировании ядерной отрасли по сравнению с СССР. Если там производство было выше всего, то в наших условиях – при наличии нашего регулятора, который мог бы вовремя остановить энергоблоки при несоответствии их критериям ядерной безопасности, не было бы и Чернобыльской аварии. С каждым годом повышается безопасность на наших АЭС. Есть простой метод определить это – понаблюдать за уменьшением количества нарушений при нормальной эксплуатации АЭС. В 2000 году у нас было около 80 нарушений на 13 энергоблоков. Каждый год каждая станция и «Энергоатом» прикладывают усилия для повышения уровня эксплуатации. Учитывается опыт эксплуатации и других энергоблоков. Я считаю, что все материалы удовлетворяют требованиям нормативно-правовой базы, есть доказательства соответствия критериям безопасности.

Сергій Колесніков, «Зелений Світ» м. Вознесенськ

Нам – всем присутствующим – достается больше всего проблем от действия рядом атомной станции. Сегодня состоялся в городе митинг, я из него зачитаю только 1 пункт: «обратиться к премьер-министру, руководителю «Энергоатома» и руководителю госинспекции с требованием не продлевать, не выводить из эксплуатации блоки атомной электростанции, которые отработали свой проектный ресурс. А новых блоков не строить». О продлении. Если мы попробуем посмотреть сторонним взглядом, это практически «новое платье короля». А король-то голый! мы нормальные, умные, лучшие люди Южноукраинской окрестности. Как можно продлевать реактор, рассчитанный на 30 лет эксплуатации? Ведь это же не канализационный коллектор и не фабрика шипучих вод! Разве наши конструкторы не знали, что этот блок отработает свой ресурс? Включи в тариф строительство нового источника! А сейчас нас ставят перед фактом: у нас нет денег, чтобы его закрыть, и нет денег, чтобы построить что-то новое. Давайте его продлевать. Получается, что кто-то не подумал, денег не оказалось, и мы стали заложником. Особенно в Южноукраинске. Те, кто здесь работает, в сомнениях: проектанты реактора же должны были подумать о том, что после закрытия реактора людям придется где-то работать! Надо было заложить в тариф стоимость создания новых рабочих мест. Это некорректное требование к жителям города, ставя их перед выбором – продлевать или не продлевать. Конечно, продлевать! Взорвется он или нет- это Бог знает, а кушать хочется всегда.

Общественные слушания – такая же халтура, ведь практически нет никакого общественного обсуждения. Люди не знают ни о чем. Голова сельрады собирает всех и говорит – они умные люди, отчисляют нам деньги, давайте их поддержим. Что может возразить тракторист или доярка? Нельзя продлевать то, что родилось, чтобы отцвести и умереть. Да, продлили первый блок, но это же преступление. Есть определенное количество циклов, исполнительные механизмы. Переназначать – это надо быть большим гением или полным идиотом, чтобы это делать. Какая-то организация взяла на себя смелость переназначить циклы. Например, возьмем женщину. Природа ей заложила возможность родить 20 детей и вырастить 2 метра

косы. А потом подходит этот переназначенец-извращенец и говорит – давай лучше родишь 200 детей, а косу отрастишь на 20 сантиметров. Куда женщина его пошлет? Так и получилось с блоком. Сами себе пишут – хватит на 6,5 лет, а продлили на 10. щепетильнее надо быть.

Найдите в себе мужество признать, что король голый, ведь последствия – если у нас нет денег на новые блоки и закрытие старых, откуда мы возьмем деньги на новый Чернобыль? А водопользование, это же ужас. Вы забираете остатки. Вы не можете поймать свой тритий, а он попадает к нам, и мы почему-то вымираем. Те, кто живет возле атомной станции болеют. В Корее женщина выиграла иск, потому что жила возле атомной станции и заболела раком щитовидной железы. И суд присудил 13,5 тыс. долларов ей отдать. Отнесите к этой проблеме по-человечески. Не решайте технические проблемы за счет рек и здоровья людей.

Михайло Яценко, «Молодіжна енергетична спільнота»

Для всех не является секретом тот факт, что сейчас наша страна находится в тяжелом экономическом и политическом положении.

Мы как молодые люди, студенты, верим в то, что после стольких лет забвения Украина станет на устойчивый путь развития и историческая справедливость восторжествует.

Наступит тот час, когда придет время строить новую страну, основываясь на европейских и мировых принципах. Важную роль в этом несомненно сыграют так называемые “центры роста”, а именно ключевые научно-образовательные центры, промышленность, энергетический, и другие наукоемкие сектора производства.

Развитие любого государства сопровождается увеличением потребления электрической энергии. На своём примере это показывают Китай, Индия, Южная Корея. Причем ставка делается не только на строительство новых мощностей, но и обеспечение энергетической независимости и развитие инноваций, существенно сокращающих выбросы токсичных веществ и парниковых газов.

Совершенствование существующих и создание новых технологий позволит так же подстегнуть к росту сопутствующие отрасли. В развитых странах в энергетике полным ходом применяется аддитивное производство, нанотехнологии, современное материаловедение.

Атомная энергетика, пожалуй единственная, может дать ответ насущным вызовам, а именно: обеспечение большого количества выработанной электроэнергии, отсутствие выбросов парниковых газов. В развитых странах это также производство водорода и радиоизотопов для промышленности и медицины. Страна, обладающая мирным атомом, всегда является весомым игроком на политической арене. Развитие атомной отрасли приводит к созданию мощнейшей научно-технической базы, основанию государственных регулирующих органов, центров по ядерной и радиационной безопасности.

Украина, с 15-ю энергоблоками – один из крупнейших производителей атомной энергии в мире. Именно благодаря АЭС, страна до сих пор получает дешевую электроэнергию и не погрузилась во мрак в тяжелое время угольного дефицита. Сейчас в истории украинских реакторов начинается новый период – продление сроков эксплуатации.

Накопленный практический опыт эксплуатации наглядно показывает, что фактический срок службы основного оборудования АЭС, не подлежащего замене, намного больше, чем предполагалось. Так же проведение большого количества

модернизаций во время проектного срока службы станции и экономия финансов по сравнению с затратами на строительство нового блока, делают продление одним из основных этапов в развитии атомных технологий.

По пути продления пошли такие страны как:

- США: Общее число американских блоков, чьи эксплуатационные лицензии были продлены до 60 лет, равняется 78.

- Россия: 11 энергоблоков, суммарной мощностью 4808 МВт.

- на данный момент проходят работы по продлению сроков эксплуатации блоков №№5-6 АЭС "Козлодуй", Болгария.

- срок службы второго блока АЭС "Пакш", Венгрия продлён до 31 декабря 2034 года.

- Местными регуляторами выдаются лицензии на продление блоков во Франции, Британии, Испании.

Существует еще множество таких примеров.

Технология продления сроков эксплуатации - поистине сложный процесс, который включает в себя решение проблем прочности корпуса реактора, замену технических средств контроля, управления и защиты реактора. Происходит модернизация систем безопасности и систем локализации аварии, внедряются новые меры по управлению запроектными авариями.

При работах по продлению сроков обязательным условием является соблюдение норм МАГАТЭ. Специалисты из разных стран участвуют в этом процессе, что повышает качество проведенных работ. Происходит обмен опытом для оптимизации и улучшения будущих процессов продления. Всё это позитивно влияет не только на состояние непосредственно энергоблока, но и на всю атомную отрасль государства.

Данный процесс также очевидно имеет большой социальный эффект. Следовательно, работы по продлению ресурса для наших АЭС актуальны как никогда. В тяжелое время для Украины, мы как будущие инженеры, экологи, экономисты и представители других специальностей, готовы полностью поддержать нашу атомную отрасль, которая по нашему мнению, является основой устойчивого развития нашей экономики.

Виступ Голови міської ради Южноукраїнська Пароконного В.К.

Добрый день всем. Город рад приветствовать Вас, Юрий Александрович, и всю команду. Сразу хочу сказать, что город за продление ресурса несколько собственных штрихов в пользу такого решения. Так сложилось по жизни, что за месяц до запуска первого энергоблока я был на БЩУ. Такая интересная вещь в качестве мониторов стояли бытовые телевизоры «Рубин». Сегодня энергоблоки и вся атомная энергетика перевооружилась многократно. Этим как и многим другим можно объяснить возможность продления ресурса. Я инженер по образованию с хорошей практикой и стажем, я не буду вдаваться в детали, я верю Компании, экспертам, специалистам которые несут персональную ответственность за этот блок вопросов. У меня есть несколько штрихов от общины. Со стороны президента «Энергоатома» прозвучала концепция, называется она «стратегия-2020» автор Президент Украины. Я её расцениваю как концепцию и хочу сказать такую вещь это важно для всех. У всех есть компьютера это небольшой документ, я взял пару страниц. Она утверждена указом Президента Украины. Можно по-разному относиться, кто-то там любит наше руководство страны, кто-то не любит, но

концепція викликає повагу. У мене претензій до неї жодних практично немає. Юрій Александрович, ви послалися на неї і це дуже приємно, я можу зачитати, але я не буду цього робити, я скажу про себе: «Діло в тому, що гідна життя це той маяк, на який ми орієнтуємося, щоб ми всі гідно жили». В цій стратегії зображено і дорожня карта, тут і енергетика записана і модернізація, енергоефективність. Є індикатори успішності виконання цієї концепції. Одним з індикаторів служить той алгоритм взаємодії, в якому знаходяться Енергоатом і громада. Місяць тому мені довелося побувати в адміністрації Президента України. З керівництвом адміністрації обговорювався такий питання і вони підтримують його «про створення пілотного проекту на базі міст атомних». Юрій Александрович говорив, що благополучний місто це одна з систем безпечної роботи АЕС. Моя переконлива прохання - Юрій Александрович, знайдіть, якщо можливо, щоб ми зустрілися для обговорення в деталях.

Ще один момент. Що сьогодні турбує жителів міста:

1. Підйом води в водозахисній зоні, наскільки стане безпечною вода. Хотілося б отримати виснажливу відповідь в екологічному плані.
2. Децентралізація в ній є декількома складовими, принцип субсидіарності.
3. Кількість робочих місць.

І в завершенні хочу всіх привітати по такому приводу. Кожен, якщо на своєму робочому місці буде працювати професійно, спілкуватися і не буде ухилятися від складностей, то ми їх спільно вирішимо. Удачі нам всім я підтримую і громада підтримує продовження ресурсу другого енергоблоку. Дякую за увагу.

Запитання та відповіді.

Жигадло (м. Южноукраїнськ, пенсіонер). На минулому обговоренні продовження роботи першого енергоблоку нам обіцяли, що буде зроблено нормальне охолодження ЮУАЕС. Воно зараз використовується тільки, як ставок охолоджувати в посівному режимі, в літку там вода досягає до 35 градусів на забір (професіоналам не треба пояснювати, що це може значить).

Я хочу почути, як виконуються ця обіцянка і що на даний момент зроблено?

Відповідає Недашковський Ю.О. Дякую за це запитання. Дійсно це проблема існує. На сьогодні у нас в експлуатації знаходиться три енергоблоку на ЮУАС, стосовно другого енергоблоку ще тільки будуть прийняті рішення. Але в літній період ми можемо видавати замість 3000 мегават не більше 1600 і це пов'язано з обмеженою охолоджувальною здатністю Ташлицького водосховища. Для того, щоб вирішити це питання, на сьогодні розроблена і знаходиться на затвердженні у Уряду (по суті вона була затверджена в 2005 році, але сьогодні проводиться комплексна державна експертиза переоцінки вартості цього проекту і затверджені в Уряді програми по підвищенню охолоджувальної здатності Ташлицького водосховища. Вона передбачає будівництво 5 карт бризкальних басейнів, будівництво насосної станції, які дозволять покращити цю охолоджувальну здатність і після цього можна буде розпочати програму введення в експлуатацію 3, 4, 5, 6 гідроагрегатів на ТГКС Ташлицькому водосховищі.

Марін Григорій Афанасійович (Первомайський р-н. Голова громадської ради при ПРДА). Ми всі знаємо що успіх роботи АЕС залежить від притока води охолодження реакторів, але що виходить на сьогоднішній день, ми сьогодні обговорюємо цикл роботи АЕС, а давайте подивимось в обратну сторону за рахунок чого ми будемо через 5 років охолоджувати ЮУАЕС, за рахунок чого буде поступати вода. Через 5 років річка Південний Буг стане як р. Кодема в Первомайське. Ви розумієте ми сьогодні ділимо гроші 140 млн., які так і не поступили з минулого році, десь зависли в Кабінеті міністрів. Це одне питання.

Але пройде час і ми будемо ділити жаби та комиш повірте мені. Я прошу вас вилучити питання і включити його в Державну програму «Спасіння водного ресурсу річки Південний Буг».

Відповідає Недашковський Ю.О. Дякую за запитання. На скільки я зрозумів прозвучало 2 запитання. Дозвольте я по черзі на кожний з них я відповім, вони дійсно є проблемними. Що стосується відрахування оці 1% який від товарної продукції НАЕК «Енергоатом» відповідно до ст.12 Закону України «Про використання ядерної енергії і радіаційну безпеку» відрахування ідуть щорічно через систему Державного бюджету України. До речі за цим столом сидять лобісти цього закону. В чому виникла проблема минуло року. В зв'язку з тим що механізми цього закону вони передбачають наступним чином. Оцей 1% обчислюється через розрахунок товарної продукції виходячи з плану виробітки електроенергії НАЕК «Енергоатом» помножений на тариф який для нього встановлено національною комісією регулювання електроенергетики. Енергоатом ці кошти справно копійка до копійки перераховує до загального фонду державного бюджету. Далі відповідно складається щорічно закон про державний бюджет, який затверджується парламентом. І вже видатки відбуваються із спеціального фонду державного бюджету відповідному встановленому порядку постановою уряду № 91 від 2012 року. На кожний рік встановлюються механізми цих відрахувань. На жаль у минулому році не звини Енергоатома не були встановлені механізми перерахування (ми всі кошти перерахували, як і в цьому так і в минулому році повністю). Ці кошти невтрачені, Енергоатом перерахував їх повністю. Тут нам потрібно спільно попрацювати. Для цього потрібно ваше звернення всіх отримувачів цих коштів по Миколаївській області. Підготувати звернення на КМУ про те що ці кошти вам не перераховані, тому що не було механізму в минулому році. Такий механізм потрібно встановити прийняттям відповідного нормативного акту Уряду і ми вам допоможемо в цьому питанні. Тому що ці кошти ваші, а Енергоатом їх заплатив до державного бюджету вони там десь знаходяться.

Тепер друге питання що стосується видатку води по р. Південний Буг. Я з вами незгодний, тут ситуація з точністю навпаки. Як би ми свого часу не створили Олександрівське водосховище, то в цьому році ми не змогли забезпечити навіть мінімальні санітарні попуски води. І пішла б солена вода з Чорного моря і випалила б всю флору і фауну, і дійшла би аж до Вознесенська. Такі приклади в історії на жаль вже були. І тільки завдяки тому що ми здренували наше Олександрівське водосховище, ми давали ту воду, яка насправді до нас не надходила, тобто ми дренивали воду. Як би не було цього водосховища, все що знаходиться нижче Олександрівського водосховища, залишилося без води і екологічний стан набагато погіршився б. Тепер стосовно того, що Олександрівське

водосховище погіршало екологічний вплив. Я з вами не погоджусь, але не з свого власного міркування, а з міркування Національної академії наук України, а саме інституту геофізики. Яка з моменту створення Олександрівського водосховища, за відповідним договором з НАЕК «Енергоатом», веде щорічні дослідження, щорічний моніторинг. І академік Лісіченко робив звіт в якому відображено на скільки покращилось різноманіття риб, флори і фауни, на скільки чистіша стала вода, і він приводив дані не емоційні, а цифрові. Є питання з прохідними і напівпрохідними рибами. Але це питання повинно вирішуватися окремо. Воно на цей час не вирішено, тому що в проекті передбачалося побудувати обхідний водоканал, але як показали дослідження і розрахунки він буде не ефективним. Ми надамо вам всі необхідні документи та обґрунтування. Як що ви вважаєте що десь погіршилася екологічна обстановка, то надайте нам ці дані і ми передамо їх в інститут геофізики (який працює з нами за договором) і хай він врахує в своїх дослідженнях що можна зробити і як. Дякую.

Буфаз Валентина Миколаївна (мешканка селища Костянтинівка). Мій будинок знаходиться за 300 метрів від річки Південний Буг. За 100 метрів вище мого будинку річку Південний Буг, наприклад з моїм зростом 1 м. 70 см можна пройти пішки. Такого раніше не було. За 20 років у селищі Костянтинівка рівень води впав до дуже низького рівня. Будучи на екскурсії на АЕС, ми задавали питання: чи може ініціювати АЕС очищення Південного Бугу від очерету, від водоростей, тому що річка «цвіте». Посередині ріки, у районі плавнів немає води, там лише зарості очерету. Отже яке вирішення питання підняття рівня води. Адже острови, які утворились після зарощення очеретом, не дають проходженню тій кількості води, яка необхідна і для нас і для вас, для існування флори і фауни нашої місцевості. Ви радите звертатись у місцеві організації. Але я гадаю, що ви маєте більше впливу і можливостей вплинути на Верховну Раду, на депутатів, ніж у простих громадян. Тому я Вас дуже прошу ініціювати очищення річки Південний Буг .

Відповідає Недашковський Ю.О. Давайте разом попрацюємо зараз! Ми використаємо, як Ви кажете, наші можливості роботи у Міністерстві, у Кабінеті Міністрів, в Парламенті України, у Адміністрації Президента. Але Ви все ж таки дайте Вашу ініціативу, Ваше звернення, я не думаю, що це важко. Передайте мені його, або генеральному директору станції. Обіцяю, якщо буде потрібно, то я скличу міжвідомчу нараду. Я дуже добре орієнтуюсь в географії цієї річки, тому що я тут бував ще з часів своїх студентських років, коли Южно-Українська станція тільки будувалася. Але я хочу нагадати те, що вже говорив у своєму вступному слові: цей рік такий же низький по водності, як 1921 рік. І якщо подивитись динаміку за останні 20 років, то вона абсолютно правильна, але вона не пов'язана з каскадом водосховищ, які є на річці Південний Буг. Навпаки, такий каскад треба створювати. Я хочу вам сказати, що за ООН визначило дві найголовніші свої місії на 21 сторіччя - це забезпечення людства прісною водою, тому що відбуваються кліматичні зміни і річки міліють. Студент з КПІ дуже яскраво говорив про це: викиди парникових газів, глобальне потепління, обміління річок. І головне завдання для людства на сьогодні – це створити запаси прісної води, які би ми могли використовувати незалежно від коливань погодних умов. Тому звичайно треба піднімати рівень води. Давайте попрацюємо разом над цим питанням. Адже у статутних цілях Енергоатома ніде не прописане «очищення водойм» і тому

подібне. Для того, щоб ми змогли таку роботу розпочати, потрібні певні законодавчі акти. А для того, щоб їх отримати, треба ініціювати цю роботу. Напишіть на мене звернення і я Вам обіцяю, що ми зустрінемося з Вами особисто, запросимо представників громад. І Ви краще розкажете про проблеми місцевого докiлля. У цьому питанні ми з Вами союзники.

Сергій Драндофіл (мешканець м. Вознесенськ). Такой вопрос. Существует государственная программа по поддержке энергоэффективности. И сейчас в Вознесенске разрабатывается муниципальная программа, которая предусматривает компенсацию расходов на энергоэффективные мероприятия. Если мы живем в опасной зоне, есть ли возможность, чтобы Энергоатом инициировал также поддержку этих программ от своего лица в дополнение к государственной?

Відповідає Недашковський Ю.О. Вам потрібно було ще згадати і про програму енергозбереження. Тому що ці програми тісно пов'язані. Енергоефективність, це коли споживання електроенергії знижується до нуля, тобто впроваджуються такі технології, які взагалі не потребують застосування енергії. А енергозбереження – це, щоб якомога менше було втрат цієї енергії. У Енергоатома як у державного підприємства ці дві програми функціонують. Ми економимо і на своїх власних потребах, і впроваджуємо новітні технології. У презентації доповіді генерального директора можна було побачити слайди з обладнанням станції, яке енергоефективне і енергозберігаюче. Це ж стосується і заміни кабельно-провідникової продукції, також і впровадження нових двигунів і багато іншого. В Енергоатомі ці програми працюють. Але Енергоатом не може, при всьому бажанні, взяти на себе функції всієї держави із впровадження цих програм. Коли я був заступником Міністра палива і енергетики я професійно займався цими програмами, опікувався ними. І наша Енергетична стратегія до 2030 року як раз таким чином і побудована за такими принципами: ріст ВВП, на нього накладається аналогічний еквідистантний ріст споживання, і відповідно, виробітку електроенергії. Але він плавно, за відповідними розрахунками, знижався і за рахунок впровадження цих програм в державі. Так от росту у нас не відбулося, нажаль, через те, що в Україні зараз 20-відсотковий спад, через воєнні дії і через усі ті негаразди, у яких ми зараз перебуваємо. І, відповідно, відбувся спад виробництва електричної енергії. Нажаль, можемо констатувати, що ці програми зараз загальмували. В Енергоатомі ми їх впроваджуємо, з усіма бажаними можемо поділитися. Але за всю державу, не буду вас обманювати, ми не зможемо цю програму виконати.

Тищенко Ю.Є. (Інститут геохімії навколишнього середовища НАНУ). **Щодо водності. Я живу в Києві і цього року двічі переходив пішки річку Десна, яка за повноводністю вдвічі більша річку Південний Буг. Треба дійсно розуміти, що цей рік катастрофічно маловодний. Юрій Олександрович казав з 1921 року в період спостереження ЦГО не було таких низьких рівнів води. Тому спекулювати на тому, що гідроенергетичний комплекс знижує водність Південного Бугу не варто. Тим паче, що для забезпечення санітарних попусків протягом 65ти днів Олександрівська ГЕС намагалася забезпечити ці 17 кубів, видавала менше. Спускалося водосховище, яке вище резерву. Тому**

акумулююча ємність навпаки відіграє позитивну роль у катастрофічно маловодні роки.

Тепер я хотів би відповісти на запитання, які були у виступі представниці НЕЦУ, у частині питання, яке стосувалося нетехнічного резюме і ОВНС. Згідно з законодавством відповідальним державним органом щодо транскордонного впливу є Міністерство природи, а не Енергоатом. Друге, проект підняття рівня Олександрівського водосховища до 27 метрів розробляється окремо, розробляється окремо і оцінка впливу на навколишнє середовище. Продовження терміну експлуатації сюди не належить. Це окрема процедура. Третє, якщо ви почитаете Конвенцію ЄС, ви там взагалі не знайдете підстав для того, щоб вона працювала у питанні подовження строку експлуатації, бо це не є новим видом діяльності. Тобто НАЕК самостійно пішов на розробку ОВНС і проходження цієї процедури Еспо.

Щодо питання про аналіз важких позапроектних аварій, то цей аналіз виконано і передано замовнику. Але коли ми говоримо про ці аварії, то треба враховувати вірогідність, яка була відображена у факторі №6 «Вірогіднісного аналізу безпеки».

І з приводу виступу представника «Зеленого світу», то він не знає, або свідомо не говорить про те, що у всьому світі зараз почався період, коли енергоблоки атомних електростанцій підходять до звершення проектних строків експлуатації. Тобто продовження експлуатації – це загальносвітова практика.

Наступний. У мене ремарка до виступу молодого науковця з КПІ, який дуже емоційно розповідав про підйом країни, про розвиток і про потреби в енергії. Але ми сьогодні обговорюємо який розвиток – ми говоримо про продовження терміну експлуатації існуючого блоку. Ніхто не збирається поки що будувати нові блоки. Як сам президент Енергоатома нещодавно говорив у своїх виступах, зараз здатні будувати нові блоки лише такі країни як Індія, Китай, тобто такі держави, які мають багато грошових ресурсів. До слова вони ж будують також і багато сучасних джерел енергії. Тобто мова йде про те, що ніякого розвитку не передбачається, у кращому випадку все залишиться на тому самому рівні. Варто задуматись, що буде через 10-20, або ж 30 років, коли терміни експлуатації всіх блоків уже буде продовжено. Як буде сьогоднішнє місто через 30 років. Якщо ми не збудуємо нічого, бо ми не зможемо цього зробити у найближчі 30 років. Можливо тому ж Енергоатому варто думати про те, щоб вкладати гроші у якісь сучасні джерела енергії? Сьогодні ми спілкувались з жителями міста, і у всіх думка про те, що необхідне продовження експлуатації. Адже не буде що робити у майбутньому у нашому місті. Але ніхто не задумується над тим, що може через 10 років термін експлуатації вже неможливо буде продовжити. Можливо тоді потрібно зайнятися розвитком якихось інших технологій? Не Енергоатому, а самому місту думати про те, що робити, коли всі терміни експлуатації атомних блоків буде вичерпано, щоб місто змогло жити у майбутньому.

Відповідає Недашковський Ю.О. У цьому питанні ми з Вами одностайні. Якби була можливість зараз побудувати 4-й енергоблок, то ми би приступили б до цього. По-перше зараз немає такої потреби. Я вже сказав про 20%-ий спад. Коли у 2005 році готувалася Енергетична стратегія України до 2030 року, економіка була на колосальному підйомі, потім була криза 2008 року, а зараз взагалі ми майже два

роки вже знаходимось по-суті у стані неоголошеної війни на сході країни. Зруйнована інфраструктура, втрачено потужні підприємства, які споживали цю електроенергію та інше. Плюс до моменту початку будівництва нового енергоблоку треба пройти дуже тривалий шлях, починаючи з розроблення техніко-економічного обґрунтування. І те, про що Ви говорили, порівняння з можливістю застосування інших видів електричної енергії за відомими на сьогодні технологіями, а не за тими, що будуть через 100 років (через 100 років, впевнений, будуть кращі технології). Ми говоримо про сьогоднішній день. На стадії техніко-економічного обґрунтування усі ці технології порівнюються. Так щоб розпочати будівництво, а це в наших планах є, треба пройти дуже тривалу доріжку. Повинно бути розроблене техніко-економічне обґрунтування, воно повинне пройти державну експертизу, повинні бути і ж процедури, за якими ми зараз здійснюємо продовження: повинні пройти громадські слухання, після цього воно має бути схвалено Урядом і, крім цього, ще й Парламент повинен прийняти відповідний закон. На це все піде за найоптимістичнішим моїм прогнозом десь 8 років. А ми говоримо про сьогоднішній день. Якщо ми зараз не продовжимо термін експлуатації другого енергоблоку, в нашій енергосистемі одразу мінус один енергоблок, до державного бюджету не плюс пару мільярдів гривень, які він перераховує, а мінус 2 мільярда – тобто діра вже у 4 млрд. Я на пальцях рахую цю арифметику, але повірте, порядок цифр майже співпадає щорічно. От давайте і визначимось. Тому я за нове будівництво. Я атомник за професійною освітою і з цим пов'язаний увесь мій життєвий шлях. Я за те, щоб було нове будівництво. Але сьогоднішні реалії говорять нам про те, що ми можемо тільки продовжувати, це найефективніше. Ви бачили ті стовпчики? Там навіть важко було порівнювати: скільки коштів треба було закласти на продовження терміну служби, а скільки коштів треба, щоб почати нове будівництво блоку. І ще порахуйте: 8 років ми витратимо на проходження законодавчих процедур, і ще років 7 будемо будувати. Це 15 років. Чи виживе місто без цього блоку в ці 15 років? Скоріше за все виживе, але у набагато гірших умовах буде жити, ніж живе сьогодні.

Тепер щодо моєї цитати, що буде Китай та інші. Це економічне питання, воно порушувалось під час останнього величезного міжнародного форуму під егідою Всесвітньої асоціації атомних операторів. Була Генеральна асамблея, на якій були представники більше чотирьохсот реакторних установок, які сьогодні експлуатуються. Так це факти – що сьогодні буде Китай, Індія та Росія. Добудувала один енергоблок після 30-річного простою Аргентина. Затягнуто будівництво нових європейських реакторів Олкілоуту і Фламандвіль, і тільки-тільки розпочалося будівництво шести реакторів у США. Чому так? Тому що потрібна дуже велика «розкачка» для того, щоб розпочати будівництво нових ядерних енергоблоків, дуже тривалі цикли по їх спорудженню. Так вони потім працюють і дають дешеву і екологічно чисту електроенергію. Але спочатку їх треба побудувати і пройти дуже тривалий шлях. Тому зараз весь світ і пішов, я вже про всі ці цифри говорив і це вражаючі цифри. Більше половини енергоблоків вже працюють з продовженими термінами. Весь світ йде по цьому шляху.

Сергій Колесніков (м. Вознесенськ, «Зелений світ»). **Вопрос к главе Госатомрегулирования. Южно-Украинская АЭС имеет 3 блока. И летом, когда жарко, работает всего полтора блока. Не странно ли в этой ситуации продлевать еще один блок? Не выгодно ли экономически вообще не**

продлевать? И потом, тщательно ли вы имеете дело с Энергоатомом? Преступности нет? Я пролистал подшивку и удивился: директор Энергоатома привлекался за воровство, директор АЭС и главный инженер привлекаются за воровство. Покупаются контрафактные материалы, устанавливаются кустарные изделия, которые приводят к авариям на АЭС. Разве можно разрешать такой организации, которая не в состоянии обеспечить безопасность работы своих блоков? Забрали у Украины ядерные блоки – хорошо сделали. Надо забрать у Украины и атомные станции. Не способна Украина с ее интеллектуалом и ворами при власти, начиная с Президента, премьера, президента Энергоатома. Пожарника только наказали, что елку украл. Так что пожалуйста, когда даете продление Энергоатому внимательно проверяйте все бумаги. Вас могут просто обдурить.

Відповідає Божко С.Г. Мені складно подякувати за таке питання. Тому що воно для мене дещо вражаюче. Якщо людина виходить до мікрофону і каже: ти бандит, ти злодій. Як до цього ставитись? Я знаю Юрія Олександровича з 1987 року, я тут можу покласти голову, що все це брехня і неправда. Вибачте за таку емоційну відповідь, але так не можна. Те що ви кажете – так не можна. Що стосується температури ставка-охолоджувача, я думаю, що Юрій Олександрович надав повну відповідь з цього питання. Що стосуються документів, які подаються у Держатомрегулювання. У презентаційних матеріалах шановного генерального директора були чітко надані роз'яснення, які саме документи подаються і на основі чого вони були розроблені. Шановні колеги, я хочу одним прикладом звести всі ці звинувачення нанівець. У квітні цього року Україна, а саме Держатомрегулювання було прийняте як повноправні члени Western European Nuclear Regulators Association, тобто це об'єднання регуляторів Західної Європи, куди входять 17 країн Євросоюзу, які мають атомні станції, куди входить «зелена» Австрія, у якій «зелені» більш кваліфіковані. Тобто я хочу сказати, що Україна єдина країна, що не входить до Євросоюзу, якій дозволили вступ і яку прийняли. Повірте це було нелегко. Нас дуже ретельно перевіряли. Я вже не кажу про проект «Україна – ЄС – МАГАТЕ» 2007-2010 роки, який свого часу Україна пройшла. І все оприлюднено, ви все можете подивитися на сайті Єврокомісії, де чітко вказані оцінки у тому числі, тим крокам, які регулюючий орган і експлуатуюча організація роблять в частині продовження терміну експлуатації енергоблоків. Передаю слово Юрію Олександровичу, для більш емоційної відповіді.

Відповідає Недашковський Ю.О. Абсолютно ніяких емоцій. Адже якщо почитати те, що про мене пишуть в інтернет... Я можу сказати таке. Мої доходи всі прозорі, моя податкова декларація опублікована на сайті Енергоатома у відкритому доступі. Ви вільно можете зайти і все подивитися. Більше того, її розміщено за моїм особистим проханням, хоча законодавство цього не вимагає. За моїм особистим проханням Держфінінспекція перевірила усі мої джерела доходів, усі мої видатки і підтвердила, що та декларація, яка оприлюднена на нашому сайті. Відповідає дійсності. Я не знаю, які ваші статки. Ви подивіться і порівняйте зі своїми, і, можливо, Вам соромно стане за такий Ваш виступ.

Галина Вербицька (мешканка м. Южноукраїнськ). Много говорится о проблемах реки Южный Буг, пресной воды. Я хочу отметить, что мы сами, местные жители, уничтожаем реку. Ловля рыбы на электродки, уничтожающие флору и фауну, это не секрет. Ще великих збитків річці наніс

Первомайський м'ясокомбінат, який нині вже не діє, але негативні наслідки його діяльності підтверджуються численними фактами забруднення (жиром, сіллю і так далі). Тому питання очищення річки Південний Буг мають розглядатися на окремих слуханнях. Особисто я підтримую продовження строку дії другого енергоблоку, адже з'явилося багато сучасних технологій його безпечної експлуатації.

Валентина Наджакова (мешканка м. Вознесенськ). Я житель Вознесенска, Наджакова Валентина. Я всю жизнь проработала в условиях труда, которые не являются экологически чистыми и так далее. Мои дети и внук, больны заболеваниями щитовидной железы. Лично мне врачи помочь ничем не могут. Я не знаю, сколько проживу, но я хочу чтобы мои дети жили. И спрашиваю Вас, можете ли Вы что-нибудь сделать для таких как мы? Кроме того, что вы беспокоитесь о сотрудниках станции, которые когут остаться без зарплаты и практически тоже не смогу жить.

Відповідає Недашковський Ю.О. Я дуже співчуваю Вам у цьому питанні. Мені дуже незручно, тому що це дійсно трагедія для Вашої сім'ї.

У презентації генерального директора станції були слайди у зоні впливу Южно-Української атомної електростанції, як це не парадоксально, найнижчі показники екологічної захворюваності.

Стосовно того, чим ми Вам можемо допомогти. Раніше ми допомагали. Поки наші законодавці у 2013 році при колишній владі прийняли Закон, який заборонив державним підприємствам надавати державну допомогу. Ми завжди надавали благодійну допомогу, закладали її у свої фінансові плани. І справно надавали її усім, хто до нас звертався, звичайно відповідно до своїх фінансових можливостей.

Тому я Вам глибоко співчуваю, але я не маю прямої відповіді на Ваше запитання, вибачте.

Кознюк Петро (студент КПІ). В першу чергу я хочу подякувати вам усім і Юрію Олександровичу особисто, за те , що ви будете дуже високий рівень життя для міст-супутників АЕС. Я сам з Нетішина, сьогодні я побував у Южноукраїнську, раніше був у Кузнецовську. І я розумію, що соціальний рівень цих міст на проядок вищий , ніж багатьох інших в Україні. Запитання на рахунок маневреності енергоблоків на ЮУАЕС. ЦЕ, я гадаю, буде частково і відповідь на запитання щодо літніх режимів. Зараз на ХАЕС на 1му і 2му енергоблоках проводяться перші пускові режими у маневреному режимі. Чи планується за потреби проведення і на ЮУАЕС маневрених режимів роботи?

Відповідає Недашковський Ю.О. Питання не зовсім стосується продовження терміну служби. Скоріше можливо у тому сенсі, що якщо буде продовжено термін експлуатації, то чи будуть розповсюджуватися маневрені режими. Ви праві. Ми нещодавно успішно виконали дослідження на ХАЕС і плануємо впровадження цих режимів на інших енергоблоках, звичайно, коли ми пройдемо всі необхідні для цього погодження і ліцензійні процедури з органом державного регулювання з ядерної та радіаційної безпеки. І компанія в цілому готується до нової моделі енергоринку, яка запрацює в Україні з 2017 року. Які блоки будуть вибрані для цих режимів наразі невизначено. Але те що це буде більше ніж один енергоблок і ми будемо тиражувати цю практику, це однозначно.

Сапужак Ігор Ярославович (Інститут геофізики НАНУ). Мета нашого зібрання – встановити відношення громадськості до питання продовження строку експлуатації другого енергоблоку. Відношення керівництва станції генерального директора і керівника Енерготаома зрозуміле, вони знайомлять Вас з ним і наводять багато аргументів. У мене теж є один невеличкий аргумент. Протягом 10 років я займаюсь питаннями сейсмічності району розташування станції. Прозвучало в одному з виступів запитання: а якщо землетрус? Так от вам приклад: у автомобіля в бензобаку немає пального. І скільки її не вмовляй «Ну поїдь!», вона не проїде жодного кілометра, бо пального немає. Так само продовжувати чи ні термін служби реактора № 2 це не питання емоційне, а питання технічне. Для того, щоб енергоблок працював і працював безпечно, потрібно бути зважена велика кількість моментів. Стосовно сейсмології - дві речі. Так, дійсно землетруси відбуваються і не так далеко – у Румунії зона Вранча. Зважено, які землетруси можуть там відбуватися, згідно з науковими даними, і яка реакція буде на майданчику і в районі розміщення споруд. Це враховано, навіть надане 20% перевищення цього рівня і вона не повинна спричинити шкоди спорудам. Є ще одна річ, яка може впливати – це сейсмічність місцевості. Протягом десяти років з 2005 року ми проводимо цілодобові режимні спостереження в районі розташування основних споруд. Спочатку однією станцією, потім двома-трьома, наразі 5-ма станціями. Жодної місцевої сейсмічної події не зафіксовано. Це навіть для нас дивно, адже в районі розташування Ново-Дністровського енергокомплексу кожного року ми фіксуємо по 20-30 і деякі з них значні, котрі відчуваються людьми. Тобто за 10 років – жодної. Наша апаратура перевірена. Тобто з точки зору сейсмології застережень немає. І ще один момент, крім сейсмології. Протягом минулого тижня я проводив дослідження на Кременчуцькій гідроелектростанції. Там 12 гідроагрегатів. Довжина напірного фронту – 12 км, з дамбою. Жоден агрегат не працює. На моє запитання чому – начальник гідроцеху відповів: «Тому що немає води». Тобто це питання, якого ми сьогодні з Вами торкалися.

Чуєв Сергій Михайлович (депутат Миколаївської обласної ради). Шановні друзі. Сьогодні ми обговорюємо дуже важливе питання для нашого регіону і представники 5ти районів, які навколо ЮУАЕС дисципліновано приїхали на сьогоднішнє зібрання. І за великим рахунком мені хотілося б сказати: мені як виробничнику з великим стажем і нам усім зрозуміло, що вже вкладені дуже великі кошти у реконструкцію блока. І економіка наша знаходиться у такому стані, що нам необхідна електроенергія. З одного боку нам звичайно треба подовжувати строк експлуатації, з іншого боку нам необхідно унеможливити ризики, ми хотіли би, щоб вони дорівнювали нулю. Ця дискусія, яка відбувається сьогодні в залі, схиляє нас до того, що колектив, спеціалісти, генеральний директор зробилять усе, що в їхніх силах, щоб у нас не було нештатних ситуацій на ЮУАЕС, і за великим рахунком, щоб Україна не була продовжувачем сумної слави Чорнобильської атомної станції.

Але у якійсь мірі я хотів би вийти за рамки сьогоднішньої дискусії. Коли в залі присутні представники усіх 5ти районів і всі керівники НАЕК на чолі з президентом і директором АЕС, більш детально поговорити про

«меркантильні справи», про той 1% і про 2% , якщо ми живемо у зоні ризику, то ми повинні отримувати ці гроші.

Юрію Олександровичу, я думаю, Ви не зовсім коректно сказали, що ви відрахували і на цьому своє завдання виконали. Ці люди не підуть розбиратися, де ці гроші. Тому давайте працювати разом у цьому напрямі. Я знаю , що тут знаходяться депутати майбутньої обласної ради 5ти районів. Ми можемо створити групу з цих 5ти районів, одним із питань для якої буде те, щоб ці гроші надійшли у ці райони. Ми з генеральним директором вчора мали плідну розмову із головою Арбузинської районної ради - дякую Вам за підтримку у цьому питанні. Ми повинні контролювати, щоб ці кошти йшли на соціальний розвиток цих районів. В Арбузинському районі дуже важливим питанням є питання питної води. Думаю, ми могли б за допомогою цих коштів вирішити його. І подібні питання є у кожному районі. Необхідно, щоб ці кошти не розпорозувались, а йшли цілеспрямовано на вирішення соціально значимих питань.

Шкурченко Олександр Олександрович (депутат Доманівської районної ради).
У нас нещодавно були ще одні слухання, і жителі Доманівки висунули пропозицію керівництву і прийняли таке рішення: дійсно, ризики збільшуються, адже продовжується строк дії старого реактора, у зв'язку з цим з 1% збільшити до 2х %. І просимо місто Южноукраїнськ підтримати нас у цьому. Якби це був новий реактор, ми були би згодні з 1%, але якщо старий – то нехай буде 2%. І друге питання, щоб кошти, які виділяються на 30-кілометрову зону, йшли саме на 30-ти кілометрову зону, а не у область, яка вирішує потім, кому дати, а кому ні. А щоб ці кошти йшли на райони, які змогли би їх використовувати. Прошу громаду підтримати.

Відповідає Недашковський Ю.О. Я Вам також аплодую. А знаєте чому – тому що, шановний друже, не ризикуйте, тому що от ризик зменшився в два рази, так що ми до 0,5 % перейдемо? Показники ризику, які наводилися – 10 в мінус п'ятому, або десять мінус шостому ступені. От вони знизилися в два рази. Давайте ми не будемо оперувати цим поняттями, пов'язувати з ризиком. Що стосується підняття з 1% до 2х%. Хто ініціює це питання? Я жодного разу не чув, щоб його ініціювала Миколаївська обласна рада. От Енергоатом ініціює. Я можу назвати прізвище людини – це мій радник, який, вибачте на слові «не вилазить» із Верховної Ради, але пзвдти він виходить ледь живий. Це Запайшиков Костянтин Володимирович, він єдина людина, яка зараз ініціює й лобіює це питання. До речі із депутатського корпусу я теж можу назвати дуже шанованих людей. А от підтримки з Миколаївської ради немає, щоб зробити 2%.

Ще відповідь на виступ депутата Миколаївської обласної ради. Я не вважаю, що допустив якусь некоректність. Я розповів лише половину про те, що Енергоатом кошти перераховує. Потім я не казав, що нам про подальшу їхню долю байдуже. Я запропонував співпрацювати разом. Я свого листа з цього приводу на Кабмін вже написав. А ваших листів я не бачив. Якщо є такий лист, передайте мені його будь-ласка. Немає. А лист за підписом Недашковського по зверненнях, які були у попередніх періодах, є. Я вам кажу, що по закінченні нашого зібрання, я про ініціюю ще раз це питання, але підтримайте мене в ньому. Завтра я підпишу листа на прем'єр-міністра у порядку доповіді, що за результатами громадських обговорень, виявилось, що таке питання порушується. Чому у 2014 році не були

перераховані ці кошти. І що я прошу дати відповідні доручення і так далі. Але підтримайте мене, колеги. Звичайно добре давати тут мені у цій залі давати доручення. А я готовий разом з вами пробивати барикади у цьому питанні.

Олег Савицький (Національний екологічний центр України). В мене таке запитання в однаковій мірі як до керівництва Енергоатома так і до міської влади, до мера міста. Чи розглядається в загалі в плануванні подальшої діяльності комплексу ЮУАЕС вплив змін клімату на гідрологію регіону, на кількість опадів на середньорічні температури бо зараз ми бачимо тренд до підвищення температур і в цьому році ми маємо абсолютні рекорди в світі за всю історію спостережень за температурами . Чи є між вами співпраця щодо розробки плану адаптації регіону до змін клімату. Таки плани адаптації вже розробляються багатьма регіонами Європи і в країнах які дійсно мають екологічну політику в них це питання номер один. На скільки ви приділяєте увагу цьому питанню і на скільки ви враховуєте це в тих технічних рішеннях які плануються для ЮУАЕС. Зважаючи на все менш доступність водних ресурсів викликаних зміною клімату, необхідно враховувати зміни до системи охолодження.

Відповідає Тищенко Ю.Є. (Інститут геохімії навколишнього середовища НАНУ). На сайті Южно-Української АЕС розміщено нетехнічне резюме. Там ці питання які ви задали всі висвітленні. Якщо коротко на найближчі 10 років негативні впливи режиму температур і опадів не прогнозуються. Аналіз виконаний на підставі даних спостережень з 1897 року.

Дані національні чи міжнародні?

Всі дані на сайті.

Відповіді на письмові запитання:

Відповідає Недашковський Ю.О.

Богославець В.М. **Моя пропозиція полягає в тому щоб залучити всі можливі ресурси для очищення р. Південний Буг від очерету, водоростей та інше.**

Вже звучали і запитання і відповідь на це запитання.

Шкурченко О.О. (с. Богданівка Доманівський р-н). **Просимо вас ініціювати питання КМУ щодо коштів, які надходять на розвиток збільшити з 1% до 2%.**

Ми також обговорили це питання.

Шкурченко О.О. (с. Богданівка Доманівський р-н). **Кошти які надаються населенню для 30-км зони йшли на спрямування на громади, а не в область, бо область розподіляє їх на свій розсуд.**

Шановні колеги, а чому ви мені задасте це питання, а не вашому обласному керівництву. Ви ж всі вибираєте у себе представників до всіх Рад (обласної, міської). Будь ласка вирішуйте з ними це питання. Ми всі повинні дотримуватися законодавства. Я назвав два закони: це закон про використання ядерної енергії, який визначає, що Енергоатом перераховує кошти до державного бюджету, щорічне прийняття закону про державний бюджет, ще приймається відповідний

нормативний акт Уряду, який визначає порядок розподілення цих коштів. Шановні колеги, це треба поміняти всі ці речі, це серйозна законодавча робота, і вона не може вирішиться тут виступом у цій залі. Законодавча робота передбачає широкий спектр докладення зусиль, визначених у законодавчому порядку.

Анонімне. Как вы относитесь к сдаче в аренду Александровского водохранилища?

Крайне отрицательно. Никому в аренду мы его не сдадим. По-перше Олександрівське водосховище це технологічний об'єкт. А давайте комусь здамо в оренду Ташлицьке водосховище? А потім чим буде охолоджуватися атомна станція? Не можна на такому об'єкті щось здаватися в оренду.

Анонімне. Чи буде організовуватись обводний канал?

Я вже говорив що проект був, але було доказано його не ефективність. Тому було прийнято більш ефективне рішення, це створення водних хазяйств для риборозведення.

Колектив Вознесенської центральної районної бібліотеки ім. Т.Г.Шевченка. Чи можливо виділити кошти на ремонт культурної пам'ятки «Садиба Скаржинських», яка знаходиться в 30-км зоні?

Я також відповідав на це запитання. До 2013 року Енергоатом надав таку допомогу. Ми ці цифри озвучували і публікували, які кошти ми виділялися на благодійну допомогу. Зараз, нажаль, законодавство забороняє нам надавати благодійну допомогу на пряму. Але це не значить що немає інших можливостей для вирішення. Дякую.

Арташ Л.М. Предлагаю на государственном уровне решить вопрос использования денежных средств от атомной электростанции на улучшение состояния окружающей природной среды и медицинского обслуживания.

Колеги, це той самий один відсоток. Контролюйте його використання.

Марін Г.А. (с. Мигія Первомайський р-н). Вивчити питання щодо включення в державну програму питання розчистки водного басейну р. Південний Буг.

Шановні друзі, я розумію що питання дуже нагальне, але воно вже тричі повторювалось і на нього була надана відповідь, не буду забирати час.

Єфанова О.В. (м. Первомайськ). ...збільшення лімітів 5000 кВт для тих, хто оформив офіційно..енергопостачання для тих, хто входить в 30-км зону.

Шановні колеги, я розумію суть цього питання – я просто поясню. Це питання в компетенції обласних енерго-розподіляючих компаній, якщо говорити про вас – це Миколаїв облэнерго. Якщо вони не йдуть вам десь на зустріч – у вас є депутатський корпус. Це питання можна вирішити через ці інструменти.

Смірнов Олександр Миколайович (заступник Голови миколаївської обласної ради). Я хочу надати довідку. Протягом майже 9-и років я був головою постійної комісії з питань бюджету, планування. І я дуже добре знаю як використовувалися і розподілялися кошти державних субвенцій на зону

спостереження. Ці кошти розподіляються відповідно до порядку, який визначається Постановою КМУ і пропорційно кількості населення, яке проживає на території району, який знаходиться у 30-и км зоні. Питома вага видатків, які йдуть на об'єкти спільної власності, що фінансуються з обласного бюджету дуже незначна. І ми використовували ці кошти виключно на об'єкти спільної власності, які розташовані виключно у районах, на які виділяються кошти. Не треба вводити у оману, що в області хтось сидить і висмикує гроші з соціальних видатків зони спостереження на користь міста Миколаєва або обласної громади в інших районах. Дякую.

Заключне слово Головуючого – Голови Держатомрегулювання Божка С.Г.

Я хочу підсумувати і може пояснити деякі питання. Розумію, що це треба було робити спочатку.

Перш за все хочу подякувати. І по-друге, хочу, щоб Ви зрозуміли, які функції у Держатомрегулювання. Держатомрегулювання, це орган, який встановлює такий режим, який дозволяє безпечно використовувати ядерні технології. Наші завдання прописані у законах, у міжнародних конвенціях, у постановах Кабміну і у положенні про Держатомрегулювання. Тому, я хочу сказати, що ми провели повноцінну оцінку ядерної та радіаційної безпеки енергоблоку №2 перед його продовженням і ми вважаємо, що цей енергоблок може бути продовжений. Фактично, я прочитав вам те, що розміщене у нас на сайті – це проект рішення Колегії Держатомрегулювання, засідання якої відбудеться 7 грудня 2015 року. Що стосується іншої сторони. Дуже багато питань, які стосуються екологічної сторони і так званого звіту з впливу на навколишнє природне середовище, яким опікується Міністерство екології. Я не буду повторювати колег з Інституту геохімії, які зачитували висновки, які зроблені за результатами розробки цього звіту, але сьогодні зранку я розмовляв з в.о. Міністра екології та природних ресурсів України паном Курикіним Сергієм Івановичем, і він мене запевнив, що висновок щодо екологічного звіту буде наданий до 7 грудня. Щоб ми приймали повноцінне рішення щодо продовження терміну експлуатації з врахуванням екологічних аспектів.

Ще раз хочу всім подякувати всім, особливо Шендеровичу Віктору Яковичу, який працював для цих громадських слухань, подякувати Юрію Олександровичу і його команді, яка практично організувала ці слухання. Всім спасибі!